

Asia: VN/650/2022

Lausuntopyyntö toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Espoon vammaisneuvoston lausunto toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvään hallituksen esityksestä (VN/650/2022)

Espoon vammaisneuvoston mielestä nyt esitetty osauudistus ei riittävästi takaa vammaisten henkilöiden toimeentuloa. Vammaiset henkilöt ovat hyvin eriarvoisessa asemassa keskenään ja suhteessa vammattomiin kansalaisiin.

Espoon vammaisneuvosto edellyttää, että jatkossa toimeentulotukiasiointi on tosiasiallisesti saavutettavaa ja esteetöntä, kuten on luvattu. Mahdollisiin puutteisiin näissä asioissa tulee puuttua ja ne pitää korjata välittömästi. Vammaisneuvosto huomauttaa, että digiasiointi ei ole kaikille mahdollista ja asiointi tulee voida hoitaa jatkossa myös muilla tavoin. Kaikilla ei ole pääsyä tai kykyä käyttää esimerkiksi älypuhelimia ja tietokoneita.

Vammaisneuvosto pitää hyvänä, että toimeentulotuen asiakkaille mahdollistetaan jatkossa tapaaminen kasvokkain viranomaisten kanssa 7 arkipäivän kuluessa. On hyvä, että tarvittaessa voi yhtä aikaa tavata KELAn ja kunnan/hyvinvointialueen viranomaiset. Vammaisneuvosto on kuitenkin huolissaan siitä, kuinka heikoimmassa tilanteessa olevat henkilöt tosiasiallisesti tavoitetaan vaaditussa ajassa. Monella toimeentulotuen asiakkaalla ei ole varaa puhelimeen ja paperipostin kulku ei ole luotettavaa eikä nopeaa. Vammaisneuvosto huomauttaa, että asiakkaan kontaktointi tulee kirjata selkeämmin lakiin. Haasteellista kuitenkin on, että palvelut ovat edelleen jakautuneet useamman toimijan kesken, jolloin kenelläkään ei ole kokonaiskuvaa asiakkaan tilanteesta. Asiakkaiden on hankala hahmottaa palvelu- ja tukikokonaisuuksia. Palvelut ovat kirjoitettu hankalalla hallintokielellä, jolloin niiden ymmärtäminen on asiakkaille vaikeaa. Palveluissa käytetyn kielen tulisi

olla selkeää yleiskieltä ja jokaisen käytetyn termin tulee olla yksiselitteinen ja yleisesti tunnettu. Käytettyjen termien on tarkoitettava jokaiselle samaa asiaa.

Vammaisneuvosto on huolissaan siitä, varmistaako nyt esillä oleva osittaisuudistus sen, että asiakkaan kokonaistilanne tulee huomioitua. Monella asiakkaalla on esimerkiksi sairauksia ja niiden myötä terveyspalveluiden tarve on lisääntynyt ja terveydelliset haasteet arjessa ovat merkittäviä. Monesti muutkin ongelmat kasautuvat samoille henkilöille, joilla toimintakyky on oleellisesti heikentynyt. Samalla heidän kykynsä hoitaa omia asioitaan ja pitää puoliaan on heikko. Nämä asiat tulee huomioida toimeentulotuesta päätettäessä. Millä toimenpiteillä esimerkiksi varmistetaan, että toimeentulotuen asiakasta ohjataan ja tuetaan muun muassa asiakasmaksujen alentamisen hakemisessa tai hakeutumaan muihin hänelle kuuluviin ja välttämättömiin palveluihin.

Vammaisneuvosto huomauttaa, että sosiaaliturvaetuuksien vähimmäistaso on riittämätön. Tähän puutteeseen uudistus ei ota kantaa. Toimeentulotuella avulla tulisi turvata henkilön ihmisarvon kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Tiedossa kuitenkin on, että toimeentulotuen asiakkailla ei riitä rahat edes välttämättömiin lääkemenoihin ja ruokaan. Luottotietonsa menettäneet ihmiset eivät saa kotivakuutuksia toimeentulotukena, jolloin asunnon hankkiminen on hankalaa. Vammaisneuvosto on huolissaan, että laissa ei ole kohtaa, joka aidosti varmistaisi, että asiakas saa tarvitsemansa avun ja tuen nopeasti ja konkreettisesti.

Pirkko Kuusela, puheenjohtaja

Hanna Bäckström, varapuheenjohtaja

Hanna Bäckström
Espoon vammaisneuvosto